

Dragi slovenski možje! Pomnite gori navedeno razlaganje o pametnej in nespametnej porabi nemščine v slovenskih šolah. Nemški se naj in more učiti, a ne poučevati, t. j. slovenski učitelj naj slovenski vselej razlaga to, kar hoče deči v glavice in srca spraviti. Z drugimi besedami: slovenščina mora biti poučevalni jezik „Unterrichtssprache“ vseskozi, nemščina pa je zadnja leta lahko poučni predmet, a nikoli poučevalni jezik: „Unterrichtssprache“. To je edino pametno in Slovence koristno in vsem ljudem prav, razun nemčurjem in nemškutarjem, ki ne želijo naše prave sreče, ampak našo sramoto, propad in narodno nesrečo.

To je treba tem bolje pomniti posebno sedaj, ko nevedne in neopazne slovenske župane, odbornike lovijo, naj podpišejo prošnje za nemški pouk v šolah. Vendar zvičajniki ljudem nič prav razložka med nemško: „Unterrichtssprache“ in „Unterrichtsgegenstand“ ne razložijo. Lovijo pa podpise uže kakor hudič duše, ter hitijo, da z njimi slovenske šole ponemčurijo na žalost, sramoto in neizmerno škodo Slovencev.

Končamo pa: nemški se naj le uči pa ne nespametno. Tako misli „Slov. Gospodar“ in z njim vsak, kateri Slovence res ljubi in jim resnično dobro želi.

Desterniški.

Štajerski Slovenci zahtevamo slovenski oddelek graške c. k. namestnije in zakaj?

(Govor poslanca dr. Vošnjaka v državnem zboru 15. marca a to pa po stenografskem zapisniku).

(Konec.)

III. Do leta 1848 bili so okrožni uradi, ki so imeli skoraj ravno te agende, kakor jih ima oddelek namestništva na južnem Tirolskem. Dežela nikakor ni bila raztrgana, in če se sedaj da kakemu okrajnemu glavarju na Spodnjem Štirnškem večji delokrog, zato skupnost dežele ne bode v nevarnosti.

Jaz sem prepričan, da bi tak oddelek namestništva ne bil samo na korist slovenskega prebivalstva, ampak vsega spodnještirnškega prebivalstva, kajti ne bilo bi treba pri vsakej majhnej zadevi tako daleč potovati. Taki poti so za slovensko prebivalstvo tem težji, ker pridejo v nemško mesto, o katerem vedó, da njega mržnja proti Slovence tako daleč sega, da ne dopušča dvojezičnih plakatov, ker bi to nasprotovale nemškemu značaju mesta. To je vendar tako nizko narodno stališče, da se moramo čuditi, da so pametni možje, kakeršni sedé v občinskem zastopu v Gradci, kaj takega mogli skleniti.

Gradec je stolica cele dežele, v kateri živi 400.000 Slovencev poleg 700.000 Nemcev, tako, da sti dve petini prebivalstva slovenski

Moralo bi tudi Gradcu ležeče biti na tem, da bi se proti tema dvema petinama vedno osorno in sovražno ne obnašal.

Jaz mislim, da sem dovolj jasno razročil, da tretja zahteva Slovenskega društva v Mariboru, da se ustanovi posebni oddelek namestništva, ni državi ali deželi nevarna. Jaz mislim, da morem zagotoviti, da bi se to nikoli ne bilo tako odločno zahtevalo, ko bi ne videli, kako deželno zastopstvo in namestništvo postopa proti Slovence. Želeti bi bilo, da pride na mesto sedanjega deželnega zastopstva tako, ki bi se tudi oziralo na Slovence, in ne delalo vedno na to, da se slovenski narod ponemči. Kakor dolgo bode pa ta mržnja proti Slovence gospodovala v Gradci, tudi želja po ustanovitvi namestniškega oddelka na Spodnjem Štirnškem ne bode zginila.

Visoka vlada naj si pa dela na to, da si uradniki v deželi, kateri so nastavljeni pri slovenskih okrajnih glavarstvih, priučé popolnem deželnega jezika, da take nesreče ne bodo več prišle nad prebivalstvo, kakor v Brežiškem okraju.

Opomnim naj vlado, da gleda nato, da se zagotovilo, katero večkrat slišimo tu v državnem zboru, po katerem bi morali biti vsi narodi jednakopravni, ne razbije na pragi namestništva v Gradci, a stopi tudi na Štirnškem v življenje. Rad verjamem, da bode za moža, kateri se je s starim prijateljstvom in po dolgoletnih navadah tako rekoč navezal na stran-ko, ki je pred malo leti imela krmilo v rokah, morda težko izneviriti se tem navadam. Pa končno je vendar ideja, katero zastopa sedanja vlada, ideja vsem narodom dati jednakopravnost, tako tesno zvezana z obstankom Avstrije, da bode tudi ona oseba, katera zastopa vlado na Štirnškem, jo morala nazadnje izvesti. Jaz upam, visoka vlada se bode ozirala na te želje in tudi svoj program jednakopravnosti uresničile na Štirnškem.

Gospodarske stvari.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Stajer.

Kakor je iz poročil razvidno, društvo ne drži rok navskriž, temveč si pošteno prizadeva svoj namen doseči. Da bi pa moglo še uspešnejše in obširnejše, zanimanje in marljivo delovanje med narodom ukoreniniti, je zopet imenovalo k uže prej imenovanim (glej „Slov. Gospodar“ 14. jun. in 30. avg. 1883 in dotične liste „Slov. Narod“) kot društvene poverjenike p. n. gospode: Anton Slatinšek, župnik pri sv. Kunigundi na Pohorji; J. Budna, posestnik na Ljubnem; Franc Silvester, nadučitelj pri sv. Barbari v Halozah; Anton Eberl, učitelj pri

Velk. nedelji, Domicijan Serajnik, nadučitelj na Ptujski gori in Jožef Tetičkovič ml. v Ptuj.

P. n. gospodom poverjenikom se ravno razpošiljajo vpisovalne pole s prijazno prošnjo, da naj izvolijo na prospeh društvenih namenov poverjeniški posel prevzeti; kdor bi pa nikakor ne mogel poverjeništvu prevzeti iz kakoršnih vzrokov koli, naj nam blagovoli polo nazaj poslati. Poverjeniki naj blagovoli nabirati novih udov, jih s pristopnino vred (letniki 50 kr., ustanovniki enkrat za vselej 10 fl.) pošiljajo blagajniku g. Franc Praunseisu veleposestniku in usnarju v Št. Jurji; za vsacega tako naznanjenega novopristoplega uda dobé tiskane pristopnice, katere med dotičnike razdelé. Pobirajo pa tudi društvene doneske od starih udov, katere isto tako pošiljajo g. blagajniku.

Št. Jurij ob juž. želez. 25. aprila 1884.

V. Jarc.

Dr. J. Ipavie.

Vlečna moč vprežne živine.

Kakor je opazovanje in pa vsakdanja skušnja pokazala, odvisi vlečna moč vprežne živine ne le od telesne ostrojbe, ampak tudi od krmljenja, od vsakdanjega delavnega časa, od vprega, od zemlje in še od drugih važnih okolščin. Zato je le med precej širokimi mejami mogoče vlečno moč vprežne živine prerajati in povedati.

Navadno se pravi, da srednji konji od 350—500 kilo teže pri hitrosti od 60—70 metrov v minuti okoli 65—75 kilov vlečne moči izrazujejo. Voli, ki so 300—700 kilov težki, vlečejo pri hitrosti od 35—55 metrov v minuti izrazujejo 60—100 kilov vlečne moči.

V obeh primerih se je vzelo, da je pravo vlečenje to je celi delavni čas, z odrajtanim stanjem in samim hodenjem, okolo 8 ur trpelo. Ako še čas delov za 1 odstotek zmanjša, se more vlečna moč za ravno toliko procentov nategniti ali povišati in naopak. Pri oranji pogosto vlečna moč v navadnem koraku ali šagu ne seže, ampak živina gre bistveno počasnejše, njena vlečna moč se za toliko procentov poviša, za kolikor procentov se hitrost zmanjša. Ako tedaj konj, ki pri 60 metrov hitrosti 75 kilov vleče, le 40 metrov hitrosti gre, tako se je njegova hitrost za 33 procentov zmanjšala, zato se bode pa njegova vlečna moč za 33 procentov povišala in konj zdaj ne bode samo 75 kilov, ampak 100 kilov vlekel. Te številke veljajo za jedno živinče in na trdem zemljišči, v katerem se živini pregloboko ne vdira. Ako se še več živinčet vpreže, tako se vlečna moč za vsako živinče za 6 procentov zniža. Pri 4 konjih bi bila tedaj vlečna moč vsakega konja za kakih $3 \times 6 = 18$ procentov manjša, kakor pa bi bila, ko bi bil vsak konj sam za se vprežen. Ker so plugi n. pr. globoki za 4 glave vprežne živine in plitvi plugi za 2 glavi pri

dolgotrpežnem delu pretežki, bilo bi toraj dosti prikladnejše pluge za bolj ozko brazdo narejati, ker se vozna hitrost ne s pridom pod neko določeno mero ne da znižati in dolga presilna vozna za živino tudi ni brez škode.

Število konj znaša na celem svetu, izvzemši Kitajsko pa Japonsko, 58 milijonov v Avstriji jih je 3,468.000 (od teh samo v ogerskih deželah 2,179.000), Francoskem 3.000.000, Nemškem 3,352.000, Angleškem 2,225.000, Turškem 1,100.000, Ruskem pa 21.000.000.

Ministerstvo poljedelstva poroča, da zime pa jarine povsod lepo kažejo, le unkraj Donava na Ogerskem je zimski ječmen oškodovan. Sadunosno drevje lepo cvete in trs krepko žene, posebno na Štajerskem. Na Francoskem pa Nemškem je sneg pouzročil mraz ter vinograde in sadovnjake oškodoval. Vino in sadovje utegne torej pri nas bolj ceno dobiti.

Zagrebski vinski sejem se ni dobro obnesel. Vina je bilo na prodaj 16.280 hektolitrov v sodih in 10.000 butelj, prodalo pa 219 hektolitrov in 679 butelj, vse za 5700 fl. V Mariboru dajejo za štrtinjak novega vina 50—60 fl.

Sejmi. 3. maja sv. Križ na Murskem polji, Ptujška gora, Selnica ob Dravi. 4. maja sv. Trojica v Slov. goricah, Gornji grad, sv. Juri pri Celji, Straden, Videm, Slov. Bistrica, Svičina. 5. maja Maribor, Ponkva, Brežice.

Dopisi.

Iz Mozirja. (Poziv Slovincem). Binkoštna praznike, v dan 1. junija t. l., slavilo bode slovensko društvo „Savinjski Sokol“ v narožji prekrasne Dolenje Štajerske, v Mozirji, slavnost bogoslovljenja društvene svoje zastave. Podpisani odbor usoja si tem potom vabiti najuljudneje slavna narodna društva, vse odlične narodnjake naše, narod iz ožje naše domovine, kakor tudi bratski nam narod iz slovanskega juga ter mile nam brate na severni strani bivajoče. Dragi rojaki! Udeležite se navedene slavnosti v mnogobrojnem številu, da skupno z Vami vredno proslavimo slavnostni dan in združeno delamo v prospeh milega nam naroda slovenskega. posebe pa, da si prizadevamo v prostem narodu utrditi pravo narodno zavest, ter ga skušamo dovesti do pravega narodnega prepričanja. Slavna narodna društva, katera nameravajo Binkoštna praznike udeležiti se slavnosti bogoslovljenja zastave „Savinjskega Sokola“ v Mozirji in se do danes neso še prijavila, prosimo najuljudneje, da blagovolé svojo udeležbo najdalje do 30. t. m. naznaniti slavnostnemu odboru v Mozirje, da mu bode potem mogoče pravočasno oskrbeti potrebne priprave in uredbe. Za znižano ceno po železnici, ki se za časa objavi, se je skrbelo. Spored slavnostni naznani se v kratkem. Radi vožje iz Celja v